

EVRO, FISKALNI PAKT, FISKALNA UNIJA?

Jože Mencinger

Povzetek

10

Navdušenje nad nedavno sklenjenim fiskalnim paktom bo najbrž kratkotrajnejše od navdušenja nad evrom, ki se je iz simbola uspešnosti spremenil v grožnjo evropskemu združevanju, ki jo bo fiskalni pakt s povečanjem asimetrije še okrepil. Probleme, ki jih ustvarja evro, naj bi zdaj reševali tako, da bi denarni uniji dodali še fiskalno. Fiskalni pakt to seveda ni, manjka temelj fiskalne unije - dogovor o nalogah posamezne ravni države in temu ustrezna porazdelitev prihodkov in odhodkov. V fiskalni uniji »federacija« svoje prihodke uporabi za opravljanje nalog, od katerih imajo vsi njeni državljani enake koristi, kar posredno pomeni, da so njeni »transferi« v članice določeni z deleži prebivalstva. Ali je takšno fiskalno unijo mogoče ustvariti, je odvisno od velikosti oziroma politične sprejemljivosti prerazdelitev, ki jih prinaša. Za hipotetične izračune, kolikšne bi bile prerazdelitve, je uporabljen »jugoslovanski« model federacije, v kateri so bile carine prihodek zvezne oblasti, neposredni davki (prispevki) prihodki republik, posredni davki (takrat prometni davek) pa so se razdelili med zvezo in republike.

Ključne besede: fiskalni federalizem, denarna unija, posredni davki

Summary

Enthusiasm over recently passed fiscal pact will be short-lived; much shorter than enthusiasm over euro, a symbol of success which turned to a threat to European integration; fiscal pact will only strengthen the threat. The problems created by monetary union are now supposed to be resolved by adding fiscal union. Fiscal pact is not a fiscal union which implies fiscal federalism i.e. agreements on what are the tasks of different levels of government and corresponding distribution of revenues and expenditures. In a fiscal union, all citizens of the union should be equally entitled to public services of the "federation" which implies that "transfers" to member states are determined by their shares in the population. Whether creation of such fiscal union is feasible depends on the required redistribution of GDP among member states. For hypothetical calculations, a »Yugoslav« model of tax revenue participation is used. According to it, revenues of the customs belonged to federal authorities, revenues of direct taxes (social contributions) to republics, while revenues of indirect taxes (sales tax) were split between federation and republics.

Key words: fiscal federalism, monetary union, indirect taxes

1. Evro – od simbola do grožnje

Evro je donedavna veljal za najimunitnejši dokaz uspešne integracije EU. Celo pomanjkanje navdušenja zanj pred le štirimi ni bilo spodobno; še manj spodobno je bilo dvomiti v njegovo večnost. Postal je simbol; izstop ali izključitev posamezne članice sploh nista bila predvidena in še manj urejena, v evro območje so že na samem začetku sprejemali države, ki niso izpolnjevale sicer precej nesmiselnih kriterijev Pakta stabilnosti (Italija, Belgija). Ker pa evro območje še dolgo ali pa nikdar ne bo optimalno denarno področje, je bilo očitno, da bodo ekonomski, socialni in politični stroški z evrom v slabih časih večji od njegovih koristi. Slabi časi so prišli, evro, do krize simbol uspešnosti evropskega združevanja, se je spremenil v grožnjo. Zdaj hvaljeni fiskalni pakt bo ogroženost evropskega združevanja v naslednjih letih le še povečal.

11

2. Fiskalni pakt – prihodnost EU ?

Finančna kriza naj bi v veliki meri pritrdila mnenjem o nevzdržni istočasnosti enotnega denarnega področja in različnih fiskalnih področij. Reševanje članic v težavah v enotnem denarnem področju, ki ni tudi optimalno denarno področje, je namreč mogoče le s prelivanjem denarja iz uspešnejših držav v manj uspešne, česar pa se prve otepajo. Pri tem sicer povsem pozabljajo na koristi, ki jih imajo od enotnega denarnega področja, pa tudi, da so največkrat prav njihove banke aktivno sodelovale pri ustvarjanju krize, saj so ne le omogočale, ampak celo pospeševale zanje zelo donosno zadolževanje »grešnikov«. Usoda evra in evropske denarne unije naj bi bila zdaj v veliki meri odvisna od fiskalne prihodnosti tako evro območja kot tudi EU. Kakšna naj bi bila nova fiskalna ureditev evro območja in EU, se ne ve; govorimo lahko le o bolj ali manj verjetnih alternativah: fiskalni dezintegraciji, povečanju fiskalne koordinacije in fiskalni uniji. V članku Reševanje evra (Gospodarska Gibanja 438) smo na kratko predstavili pasti treh alternativ; tokrat se ukvarjamo predvsem z izračuni sicer zaenkrat povsem hipotetičnih tokov denarja med članicami EU, ki bi jih prinesla oziroma zahtevala odločitev za fiskalno unijo. Pri tem se ne spuščamo v teoretične razprave s področja fiskalnega federalizma, oziroma v razprave o optimalni porazdelitvi nalog med federacijo in članicami in temu ustrezni porazdelitvi davčnih dohodkov in transferov med njimi.

Fiskalna dezintegracija Po tej alternativni, naj bi fiskalna politika ostala v pristojnosti posameznih članic evro območja, te pa bi se odrekle prejemati pa tudi dajati pomoč pri razreševanju svojih in finančnih problemov drugih članic. Ta pristop odraža prepričanje, da

denarna unija lahko deluje, če se članice vnaprej odrečejo solidarnosti oziroma medsebojni finančni pomoči¹.

12

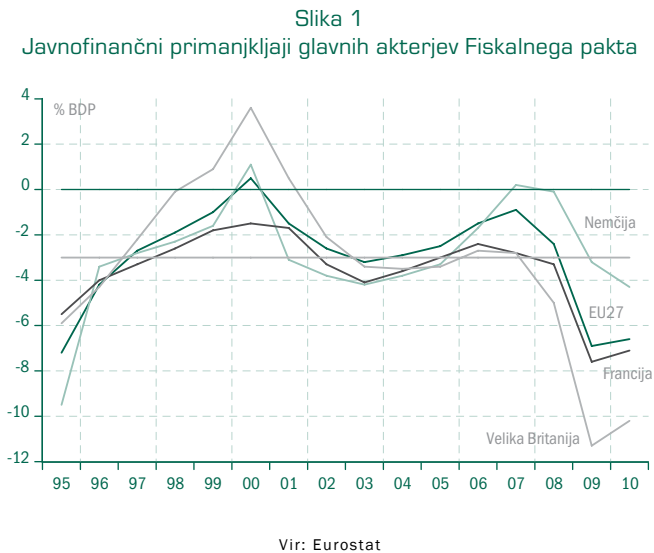
Fiskalna koordinacija – fiskalni pakt Po tej alternativni se centralizirana denarna in decentralizirana fiskalna politika ne izključujeta, če je slednja koordinirana. Vendar v praksi fiskalna koordinacija najbrž pomeni, da je fiskalna politika, kakršno imajo močnejši, samoumevno »prava« in splošno uporabna za vse članice ne glede na razlike v razvitosti, strukturah gospodarstev in gospodarskih stanjih. To se je z vsiljenim fiskalnim paktom že zgodilo; fiskalni pakt je diktat Nemčije in Francije, oziroma vsiljevanje napačnega ravnanja drugim članicam denarne unije, kar lahko ogrozi evro, ki naj bi ga pakt reševal, ali pospeši razpadanje EU. Za pomisleke v koristnost večje fiskalne koordinacije zadošča zdajšnje siljenje članic v splošno prezgodnjo konsolidacijo javnega dolga ne glede na njegovo višino in značilnosti.² Pa še, krize niso povzročili javnofinančni primanjkljaji in dolgovi držav, povzročili so jo več desetletij trajajoča prerazdelitev v korist kapitala, podvajanje proizvodnih kapacitet, zagotavljanje povpraševanja s krediti in razcvet finančnih produktov. Velikost in pomen javnega dolga je zdaj celo v najbolj zadolženih evropskih državah obrobni problem v primerjavi z grozečo recesijo ter socialnimi in političnimi problemi, ki jih bo prinesla. Dolgoročno je povečanje fiskalne discipline nedvomno koristno, vsiljevati jo v času, ko vsa gospodarstva potrebujejo predvsem povečanje povpraševanja, pa je škodljivo. Poleg tega ne gre spregledati, da poenotenje fiskalnih politik držav samodejno sinhronizira in s tem povečuje nihanja gospodarske aktivnosti, ki jih raznolike politike zmanjšujejo. Na kratko, nesimetričnim udarom denarne unije se bodo pridružili še nesimetrični udari fiskalnega pakta.

Fiskalni pakt naj bi pravzaprav le zagotovil delovanja pravil, ki naj bi kot pravila Pakta stabilnosti iz leta 1997 delovala že doslej, a niso. Uvedel naj bi avtomatično sankcioniranje za odstopanja od pravil; tudi sankcije so bile predvidene že doslej. Pri tem ne gre prezreti, da so v evro območje sprejemali članice, ki so že ob vstopu daleč presegle dogovorjene omejitve javnega dolga (Italija in Belgija), da so dovoljene meje proračunskega primanjkljaja v razdobju hitre gospodarske rasti, kakršna je bila ob njihovem sprejemanju, povsem irelevantne in da sta jih v razdobju ohladitve gospodarske rasti kršili državi, ki

¹ Članice evro območja seveda niso preprečile bankrota Grčije, da bi reševale Grke, ampak, ker so, zdaj se kaže zmotno, ocenile (ali pa so jih v takšne »ocene« prisilili), da bi bila z bankrotom Grčije evru (dejansko nemškimi in francoskim bankam torej Nemčiji in Franciji) povzročena škoda višja od stroškov njenega »reševanja«. Posebno, če se stroški razpršijo tudi na tiste, ki z zadolževanjem niso imeli nič opraviti; edina članica evro območja, ki je vsaj v prvi fazi odrekla »reševanje« Grčije, je bila Slovaška; pri nas je prevladalo prepričanje, da je »tvoj dolg tudi moj dolg«. »Reševanje« je predvsem bistveno zmanjšalo tveganje privatnih posojilodajalcev, saj jim je bilo bolj ali manj jasno, da bodo velik del njihovih slabih kreditov prevzele članice evro skupine, oziroma, da se bo privatni dolg spremenil v javnega.

² Dvome v sposobnost »evropske vlade« oziroma Evropske komisije in zato tudi v koristnost njenih večjih pristojnosti močno okrepita poloma obeh lizbonskih strategij, s katerimi naj bi ustvarjali v globalizaciji konkurenčno družbo znanja, a sta le zmanjševali proizvodne kapacitete in Evropo naredile odvisno od »Kitajske«.

sta zdaj drugim vsilili fiskalni pakt.³ »Reševanje« iz krize z discipliniranjem, ki zmanjšuje povpraševanje in gospodarsko aktivnost, pa krizo le še pogloblja⁴.

13

Slika 1 kaže javnofinančne primanjkljaje glavnih akterjev fiskalnega pakta od 1995 do lani; Pakt stabilnosti v letu 1997 je bil sklenjen, ko so se zaradi hitre gospodarske rasti primanjkljaji spustili pod »magično« 3 odstotno mejo, ki pa sta jo tako Francija kot Nemčija med 2002 in 2005 kršili; Nemčija je dvakrat, leta 2000 in 2007, imela majhen presežek, Francija nikdar. Velika Britanija, ki je imela presežek med 1999 in 2002, je nato bolj ali manj neprestano povečevala primanjkljaj. V letu 2010 je bila Nemčija blizu izpolnitve tistega, kar vsiljuje drugim, Francija pa precej dlje; s pridruženjem Nemčiji očitno v veliki meri »prikriva« svoj sedemodstotni primanjkljaj in kritično stanje v svojih bankah. Velika Britanija pa je z 10 odstotnim primanjkljajem predaleč od zahtev fiskalnega pakta; njena zavrnitev pakta je, četudi zanemarimo druge razloge, povsem razumljiva.

Fiskalna unija Po tej inačici gre pravzaprav za spreminjanje EU v »federacijo«, kar predpostavlja, da ima centralna oblast lastne in dovolj velike dohodke, s katerimi lahko nevtralizira asimetrične udare, ki naj bi jih povzročala enotna denarna politika in ki centralnemu proračunu dajejo vlogo avtomatičnega stabilizatorja. Obseg zdajšnjih prelivanj

³ Že v Paktu stabilnosti je bila določena 3 odstotna meja proračunskega primanjkljaja, ki jo je bil dovoljene kršiti, če je krčenje BDP preseglo 2 odstotka, oziroma potencialno, če je bilo krčenje BDP med 0.75 in 2 odstotka. Zagrožene kazni so bile 0.3 odstotka BDP pri primanjkljaju večjem od 4 odstotka BDP, 0.4 odstotka BDP pri primanjkljaju večjem od 5 odstotkov BDP in 0.5 odstotka BDP pri primanjkljaju večjem od 6 odstotkov BDP.

⁴ Izkušnje Irske tudi kažejo, da izpolnitev fiskalnih zahtev ne zagotavlja, da članica ne bo doživela finančnega zloma; dotlej zgledno finančno stanje je jamstvo države za obveznosti bank irski proračunski primanjkljaj v letu 2009 dvignilo na kar 32 odstotkov BDP.

denarja v EU prek carin, udeležbe na DDV in participacije po deležih BDP na prihodkovni strani ter skupne kmetijske politike in različnih kohezijskih skladov na odhodkovni tega seveda ne omogoča. Za oblikovanje fiskalne unije bi bilo treba radikalno povečati proračun EU, uvesti »evropski« davek⁵ oziroma zagotoviti participacijo »federacije« na posameznih davkih članic, in sprejeti pravila za horizontalno prelivanje fiskalnih odhodkov. Sistem bi bil podoben sistemu, kakršnega imamo za subvencioniranje občin v Sloveniji ali kakršnega uporabljajo za izenačevanje med deželami v Nemčiji⁶. To bi zahtevalo spremembe oziroma poenotenje zdajšnjih fiskalnih sistemov članic, odločitev o tem, katere (posredne ali neposredne) davke in kolikšen del teh davkov bi bilo treba prepustiti proračunu EU, oziroma pri katerih davkih bi prišlo do delitve davčnih prihodkov med »federacijo« in »regijo«. Posredni davki⁷ so nedvomno primernejši za prepustitev »federaciji« oziroma njeni participaciji na davčnih prihodkih kot neposredni. S participacijo »federacije« na posrednih davkih bi se dejansko približali ureditvi, kakršno je imela Jugoslavija, v kateri so bile takrat za prihodek federacije še pomembni prihodki od carin (zdaj so to manj pomembni prihodki proračuna EU), prihodki iz takratnega prometnega davka pa so se delili med federacijo in republiko⁸. Bi takšen proračun lahko opravljal vse funkcije javnega sektorja, torej tudi proti-ciklično, ni predmet tega članka; zdajšnja zagretost za fiskalno konsolidacijo in izravnane proračune kot ustavni kategoriji, kažejo, da o tem ne razmišljajo.

Mnogo večje kot na prihodkovni strani proračuna bi bile najbrž zadrege na njegovi odhodkovni strani, saj bi šlo za določitev pravil, ki celo v nacionalno homogenih državah povzročajo napetosti. Zahteva po enakosti državljanov pri uporabi pobranih davkov na ravni federacije je najbrž logična sestavina združevanja; dolgoročno le večja dohodkovna homogenost oziroma konvergenca BDP/prebivalca članic zagotavlja stabilnost EU.

3. Izenačenje stopenj posrednih davkov

Med posredne davke uvrščamo davek na dodano vrednost in trošarine. Stopnje posrednih davkov po posameznih članicah EU in EMU se razlikujejo. V nadaljevanju uporabljamo izraz »efektivne« davčne stopnje kar za razmerja, ki jih dobimo, če davčne prihodke od posrednih davkov delimo z bruto domačim produktom. Tako izračunane »efektivne« davčne stopnje ter posredni davki na prebivalca so za članice EU27 prikazani v prvem in drugem stolpcu Tabele 1, za članice EMU pa v prvem in drugem stolpcu Tabele 2. Najnižjo, 11 odstotno »efektivno« davčno stopnjo ima Slovaška, najvišjo, 18.5 odstotno, Ciper, medtem ko je povprečna stopnja v EU27 13.47 odstotna. Povprečen državljani EU vplača letno 3364

5 Potencialni prihodki od predvidenega davka na finančne transakcije, ki mu Velika Britanija nasprotuje, in ki bi bili primeren vir prihodkov EU, so bolj simbolični.

6 Izračuni napravljene na nemškem modelu izenačevanja davčnih dohodkov v različnih nemških deželah (K.A.Konrad in H. Zschapitz, 2011) kažejo na obseg transferjev, ki je politično nesprejemljiv.

7 Posredni davki minus subvencije so po definiciji del BDP, saj BDP po cenah faktorjev spreminjajo v BDP po tržnih cenah.

8 V ZDA je sistem drugačen, zvezni davki so predvsem neposredni, davki posameznih držav pa posredni.

evrov posrednih davkov, največ 9717 evrov, rezident Luksemburga, najmanj, 670 evrov, pa rezident Bolgarije. Ob malone enaki efektivni stopnji kot v EU27, povprečen rezident evro območju letno plača 3716 evrov posrednih davkov, največ, 9717 evrov, rezident Luksemburga, najmanj, 1123 evrov, pa rezident Slovaške.

Tabela 1
Kaj bi prineslo poenotenje »efektivnih« davčnih stopenj v EU27

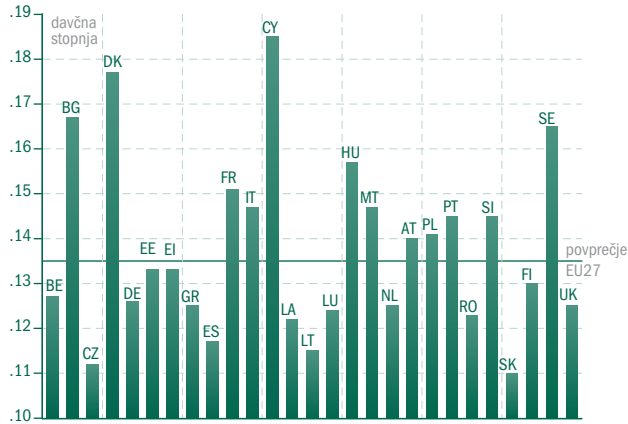
	Zdajšnja »efektivna« davčna stopnja	zdajšnji davek/ capita €	davek/capita enotna stopnja	razlika €
EU27	0.135	3364	3364	0
Belgija	0.127	4016	4263	247
Bolgarija	0.167	670	541	-129
Češka	0.112	1376	1656	280
Danska	0.177	7387	5626	-1761
Nemčija	0.126	3714	3973	259
Estonija	0.133	1572	1593	21
Irska	0.133	5777	5855	78
Grčija	0.125	2538	2737	199
Španija	0.117	2752	3171	418
Francija	0.151	4474	3994	-480
Italija	0.147	3825	3507	-317
Ciper	0.185	3755	2736	-1019
Latvija	0.122	1133	1252	119
Litva	0.115	976	1144	168
Luksemburg	0.124	9717	10564	846
Madžarska	0.157	1573	1350	-222
Malta	0.147	1960	1797	-163
Nizozemska	0.125	4348	4689	341
Avstrija	0.140	4597	4427	-171
Poljska	0.141	1153	1102	-51
Portugalska	0.145	2312	2149	-163
Romunija	0.123	715	783	69
Slovenija	0.145	2484	2309	-175
Slovaška	0.110	1123	1376	253
Finska	0.130	4429	4593	164
Švedska	0.165	6109	4991	-1,118
Vel.Britanija	0.125	4207	4537	330

Vir podatkov: Eurostat, lastni izračuni

Izenačitev davčnih stopenj posrednih davkov je najbrž normalna sestavina fiskalne unije. Koliko več ali manj posrednih davkov bi v tem primeru plačal rezident posamezne članice, kažeta tretji in četrti stolpec Tabele 1, koliko več ali manj pa rezident članice EMU, če bi

davčne stopnje izenačevali le v evro območju, pa tretji in četrti stolpec Tabele 2. Davčno breme posrednih davkov bi se z izenačevanjem stopenj znižalo v dvanajstih, zvišalo pa v petnajstih članicah EU, najbolj za 1716 evrov bi se znižalo na Danskem, najbolj za 842 evrov pa bi se povečalo v Luksemburgu. Znotraj evro območja pa bi se davčno breme znižalo v sedmih, zvišalo pa v desetih članicah, najbolj, za 1017 evrov, bi se znižalo na Cipru, najbolj, za 849 evrov, pa bi se povečalo v Luksemburgu.

Slika 2.
»Efektivne« davčne stopnje članic EU

Vir: Tabela 2

Tabela 2

Kaj bi prineslo poenotenje davčnih stopenj v evro območju ?

	efekt. davčna stopnja	zdajšnji davek/capita €	davek/capita enotna stopnja	razlika €
EMU	0.1348	3716	3716	0
Belgija	0.127	4017	4264	248
Nemčija	0.126	3714	3975	260
Estonija	0.133	1573	1594	22
Irska	0.133	5777	5856	79
Grčija	0.125	2538	2738	200
Španija	0.117	2752	3171	419
Francija	0.151	4474	3995	-479
Italija	0.147	3825	3508	-317
Ciper	0.185	3756	2737	-1018
Luksemburg	0.124	9717	10566	849
Malta	0.147	1960	1798	-162
Nizozemska	0.125	4348	4690	342
Avstrija	0.140	4598	4428	-170
Portugalska	0.145	2312	2150	-162
Slovenija	0.145	2484	2310	-174
Slovaška	0.110	1123	1377	254
Finska	0.130	4430	4594	165

Vir podatkov: Eurostat, lastni izračuni

17

4. Prerazdelitve ob 50 odstotni davčni participaciji »federacije«

Ustvarjati »fiskalno unijo« le zaradi poenotenja davčnih stopenj je podobno nesmiselno kot ustvarjati skupen denar v neoptimalnem denarnem področju. Dejanska fiskalna unija zahteva dogovor o delitvi nalog med različnimi ravnmi oblasti in temu ustrezno porazdelitev davčnih prihodkov med njimi. »Federacija« oziroma fiskalna unija je smiselna le, če omogoča učinkovito opravljanje javnih funkcij, ki v skladu s pravili davčnega federalizma pripadajo federaciji, če zmanjšuje nesimetrične učinke denarne unije in istočasno zmanjšuje med-regionalne razlike.

V nadaljevanju so izračuni prerazdelitev, ki bi nastale, če bi v bodoči fiskalni uniji uporabili »jugoslovansko« pravilo o participaciji federacije na posrednih davkih. Samoumevno je, da gre za povsem hipotetične izračune, ki pa posredno pokažejo, ali je o fiskalni uniji sploh smotrno razmišljati. Verjetnost nastanka takšne unije oziroma »federalne« EU ali »federalnega« evro območja je namreč v veliki meri odvisna od velikosti prerazdelitve dohodkov med regijami. Velika prerazdelitev med članicami namreč ustvarjanje fiskalne unije onemogoča, saj je politično nesprejemljiva. Velja dodati, da »jugoslovanski« model

participacije na posrednih davkih ustvarja zelo »vitko« federacijo, saj posredni davki znašajo približno 13 odstotkov BDP. To pomeni, da se drugače kot zdaj, prerazdeli le 6.5 odstotka bruto domačega produkta EU27 ali evro območja⁹. Deleži prihodkov dejansko delujočih federacij v njihovem BDP so kar nekajkrat večji. V EU je delež izdatkov »federacije« le 1 odstotek BDP; zgornja meja pa je omejena na 2 odstotka. V dejanskih federacijah je delež izdatkov federacije v BDP mnogo večji; v letu 2008 so bili v ZDA 20, Avstraliji 22.6, Kanadi 17.8 in v Švici 17.3 odstotke BDP. Zaradi transferov med ravnmi države (in primanjkljajev) se deleži davčnih prihodkov razlikujejo od deležev izdatkov; v letu 2008 so bili davčni prihodki v ZDA 17.3, Avstraliji 27.8, Kanadi 16.7 in v Švici 16.1 odstotka BDP; v EU je delež lastnih davkov »federacije« le 0.1 odstotka BDP (Vir: Ali M- El-Agra: The European Union, 2011).

V novi »federaciji« bi prihodki od carin ostali del avtonomnih prihodkov »federacije«, prihodki od neposrednih davkov (dohodnine in davka na dobiček) bi ostajali članicam. Prihodki od posrednih davkov (DDV in trošarin) pa bi se delili na polovico; polovico bi ostala posamezni članici, druga polovica pa bi šla v skupno blagajno EU27 ali evro območja. Ta polovica bi se po članicah razdelila po načelu, da imajo vsi državljani EU enake pravice do javnih dobrin, oziroma, da se prihodki »federacije« porazdelijo v skladu z deleži prebivalstva v EU27 ali evro območju. Za izračune so uporabljeni makro agregati iz leta 2007.

Članice EU27 so leta 2007 s posrednimi davki zbrale 1670 milijard evrov. Koliko bi zbrala posamezna članica pri enotni »efektivni« davčni stopnji 0.1347, kažejo številke v prvem stolpcu Tabele 3. Največ, 327 milijard evrov, bi zbrala Nemčija, sledijo ji Velika Britanija, Francija, Italija in Španija, najmanj, 735 milijonov evrov, bi zbrala Malta. Slovenija bi s posrednimi davki zbrala 4663 milijonov evrov. Če bi »federacija« dobila polovico s posrednimi davki zbranih sredstev, bi se v »federalni« proračun nateklo 835 milijard evrov. Te bi »razdelili« med članice EU27 po deležih, ki jih imajo v prebivalstvu EU27 in ki so prikazani v tretjem stolpcu. Koliko denarja bi dobila posamezna članica ob takšni porazdelitvi zbranih sredstev, kaže četrti stolpec, medtem ko je v petem stolpcu prikazana razlika med vplačili in izplačili v proračun »federacije«. V »federalni« proračun bi več vplačalo dvanajst članic, iz njega pa bi več prejelo petnajst članic EU27. Največji neto plačnik bi bila Velika Britanija, ki bi vplačala kar 36 milijard več kot bi iz »federalnega« proračuna prejela. Več kot 20 milijard bi znašala razlika med vplačili in izplačili Nemčije in Francije. Največ, kar 43 milijard evrov, bi pridobila Poljska, ki bi ji z 28 milijardami sledila Romunija. V šestem stolpcu je prikazana razlika na rezidenta. Največ, kar 3600 evrom letno, bi se moral odpovedati rezident Luksemburga, največ, 1411 evrov, pa bi pridobil rezident Bolgarije. Slovenija bi iz »federalnega« proračuna dobila dobro milijardo evrov več, kot bi vanj vplačala, prebivalec Slovenije pa bi pridobil 527 evrov. V zadnjem stolpcu

⁹ V Jugoslaviji je prihodek od carin, ki so bile takrat še pomemben vir davčnih prihodkov, pobirala federacija, republika in federacija pa sta si na pol delili davčne prihodke od takratnega prometnega davka.

je prikazano še povečanje ali zmanjšanje bruto domačega produkta. Ta bi se s takšno prerazdelitvijo le polovice posrednih davkov kar za 35 odstotkov povečal v Bolgariji in za 22 odstotkov v Romuniji. Za več kot 10 odstotkov bi se povečal še BDP v Litvi, Latviji in na Poljskem. Odstotna znižanja BDP razvitih članic bi bila bistveno manjša; v Luksemburgu bi prerazdelitev zmanjšala BDP za 4.6 odstotka, več kot 2 odstotka bi izgubile Danska, Irska in Švedska. Nemčija in Francija bi izgubili približno odstotek. Slovenija bi v takšni fiskalni uniji pridobila približno tri odstotke BDP. Čeprav so odpovedovanja bogatih držav relativno majhna, ne kaže, da bi se jim bile pripravljena ali sposobne odpovedati.

Tabela 3
Delovanje fiskalne unije v EU27- prerazdelitev

19

	posredni davki mil. €	plačila v EU27 mil. €	delež prebivalstva	plačila iz EU27 mil. €	razlika milijoni €	razlika na rezidenta €	% BDP
EU27	1669972	835087	100.00	835087	0	0	0
Belgija	45283	22642	2.14	17867	-4775	-450	-1.42
Bolgarija	4147	2073	1.54	12884	10810	1411	35.14
Češka	17095	8548	2.08	17363	8816	854	6.95
Danska	30717	15359	1.10	9184	-6174	-1131	-2.71
Nemčija	326901	163450	16.57	138374	-25077	-305	-1.03
Estonija	2140	1070	0.27	2258	1188	885	7.49
Irska	25560	12780	0.88	7343	-5437	-1245	-2.87
Grčija	30640	15320	2.25	18827	3508	313	1.54
Španija	142280	71140	9.04	75481	4341	97	0.41
Francija	254752	127376	12.85	107284	-20092	-315	-1.06
Italija	208255	104127	11.96	99873	-4254	-72	-0.28
Ciper	2145	1073	0.16	1319	246	314	1.55
Latvija	2850	1425	0.46	3828	2404	1056	11.37
Litva	3864	1932	0.68	5678	3746	1110	13.07
Luksemburg	5068	2534	0.10	807	-1727	-3600	-4.59
Madžarska	13581	6790	2.03	16915	10125	1007	10.05
Malta	735	368	0.08	688	320	783	5.87
Nizozemska	76797	38399	3.30	27549	-10849	-662	-1.90
Avstrija	36749	18374	1.67	13963	-4411	-531	-1.62
Poljska	42020	21010	7.68	64115	43105	1131	13.83
Portugalska	22802	11401	2.14	17844	6443	607	3.81
Romunija	16871	8436	4.34	36227	27791	1290	22.20
Slovenija	4663	2331	0.41	3396	1065	527	3.08
Slovaška	7429	3714	1.09	9077	5363	994	9.73
Finska	24293	12147	1.07	8896	-3250	-615	-1.80
Švedska	45663	22831	1.84	15388	-7444	-814	-2.20
Vel.Britanija	276735	138368	12.29	102583	-35785	-587	-1.74

Vir podatkov: Eurostat, lastni izračuni

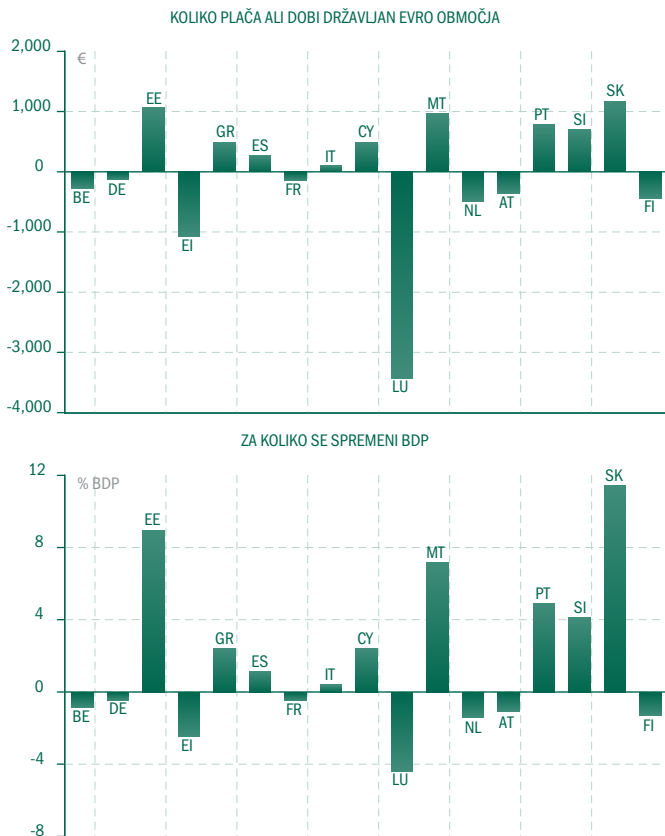
Kaj pa fiskalna unija na evrskem področju. Zaradi manjših razlik med članicami evro območja, bi bila prerazdelitev, ki bi jo zahtevala na enakih načelih zgrajena in tudi mnogo bolj relevantna fiskalna unija, precej manjša. Neto prelivanja med članicami in »federacijo« bi bila negativna v osmih, pozitivna pa v devetih članicah evro območja. Kolikšna bi bila, kažejo številke v Tabeli 4 in Slika 3. V takšni fiskalni uniji bi v proračun »federacije« največ prispevala Nemčija; vanj bi vplačala 163 milijard evrov, nazaj pa bi dobila 153 milijard, njen neto prispevek bi znašal 10 milijard evrov. Povprečen rezident Nemčije bi v se takšni fiskalni uniji »odrekel« 130 evrom, Nemčija pa 0.44 odstotkom BDP. Največ, 3425 evrov, bi spet »izgubil« rezident Luksemburga, več kot 1000 evrov pa bi pa »pridobili« rezidenti Slovaške in Estonije. V prvi bi se BDP povečal za 11.45 odstotkov, v drugi za 8.97 odstotka. Rezident Slovenije bi v takšni fiskalni uniji dobil 703 evre, BDP Slovenije pa bi se povečal za dobre 4 odstotke.

Tabela 4
Delovanje fiskalne unije v evro območju - prerazdelitev

	posredni davki milijoni €	plačila v EMU milijoni €	Delež prebivalstva	plačila iz EMU milijoni €	razlika milijoni €	razlika na rezidenta €	% BDP
EMU	1216749	608376	100.00	608376	0		0
Belgija	45293	22646	3.24	19733	-2914	-274	-0.87
Nemčija	326971	163486	25.12	152825	-10660	-130	-0.44
Estonija	2140	1070	0.41	2494	1424	1061	8.97
Irska	25565	12783	1.33	8110	-4673	-1070	-2.46
Grčija	30646	15323	3.42	20794	5471	489	2.41
Španija	142310	71155	13.70	83364	12209	272	1.16
Francija	254807	127404	19.48	118489	-8915	-140	-0.47
Italija	208300	104150	18.13	110304	6154	104	0.40
Ciper	2146	1073	0.24	1456	384	489	2.41
Luksemburg	5070	2535	0.15	891	-1643	-3425	-4.37
Malta	735	368	0.12	760	392	959	7.19
Nizozemska	76814	38407	5.00	30427	-7980	-487	-1.40
Avstrija	36757	18378	2.53	15421	-2957	-356	-1.08
Portugalska	22807	11403	3.24	19707	8304	783	4.91
Slovenija	4664	2332	0.62	3751	1419	703	4.10
Slovaška	7431	3715	1.65	10025	6310	1169	11.45
Finska	24298	12149	1.61	9825	-2324	-439	-1.29

Vir: podatki Eurostata, lastni izračuni

Slika 3
Prerazdelitev dohodkov v fiskalni uniji evrskega pobročja

21

Vir: Tabela 4

Zdajšnje ustvarjanje »fiskalne unije« s pravo fiskalno unijo nima veliko opraviti; gre le za diktat Nemčije in Francije, kako naj članice evro območja izvedejo fiskalno konsolidacijo in se pridružijo nemško-francoskemu vlaklu. Ta vozi v napačno smer, saj »nasveti« vodijo le v poglobljanje krize, kar ogroža celo obstoj EU. Pri tem pa je fiskalno stanje, če ga merimo z deležem javnega dolga v BDP, v kar desetih manjših članicah evro območja precej boljše kot v Nemčiji in Franciji, večji javni dolg, kot ga imata Nemčija in Francija, naj bi konec 2011 imele le Grčija, Italija, Belgija in Portugalska, javni dolg Irske pa naj bi bil večji od nemškega, a manjši od francoskega.

Citirana dela:

Ali M. El-Agraa: The European Union, Economics and Policies, Cambridge University Press, 2011

Konrad K.A. in Zschapitz (2011) »The Future of the Eurozone« CESifo FORUM, 46-49;

Jože Mencinger: »Reševanje evra ?« Gospodarska Gibanja, 438, avgust 2011, 6-14;